Nr 15

Konstitutionsutskottets betänkande med anledning av motion om förhandsinformation angående statsverkspropositionen till riksdagens ledamöter.

Motionen

I motionen 1974:1180 av herr Hyltander (fp) hemställs "att riksdagen måtte besluta att samtliga riksdagsledamöter skall erhålla samma förhandsinformation om statsverkspropositionen vid samma tider och på samma publiceringsvillkor som de vilka regelmässigt nu haft denna förmån".

Motionären anför att den praxis som tillämpas med förhandsinformation till massmedia och vissa andra speciellt utvalda möjliggör för dessa att publicera kommentarer till statsverkspropositionen redan i samband med riksdagens högtidliga öppnande då de enskilda riksdagsledamöterna ännu ej hunnit ta del av förslagen.

Gällande ordning

Statsverkspropositionen har i enlighet med bestämmelserna i 34 § RO överlämnats till riksdagen vid dess högtidliga öppnande. Enligt bestämmelserna i 3 kap. 2 § i den av riksdagen i år slutligt antagna nya riksdagsordningen skall regeringen senast den 10 januari eller, om hinder möter till följd av nyligen inträffat regeringsskifte, snarast möjligt därefter avlämna proposition med förslag till statsbudget (budgetproposition) för det närmast följande budgetåret.

För att göra det möjligt för massmedierna att presentera det omfattande materialet i statsverkspropositionen har denna regelmässigt distribuerats till massmedia några dagar i förväg under det villkoret att publicering ej får ske förrän i samband med att propositionen överlämnas till riksdagen. Denna förhandsinformation grundar sig på avtal mellan finansdepartementet, Pressens samarbetsnämnd och Sveriges Radio. Enligt det avtal som träffades för 1974 (*bilaga 1*) erhöll nyhetsbyråerna hela statsverkspropositionen fyra helgfria dagar före publiceringsdatum, medan övriga nyhetsorgan fick ta del av propositionen tre dagar i förväg. Det kan vidare nämnas att de olika departementen tre dagar i förväg distribuerar pressmeddelanden med uppgifter om innehållet i statsverkspropositionen. Även för denna information gäller att uppgifter ej får publiceras innan propositionen överlämnas till riksdagen. I *bilaga 2* redovisas närmare förhandsdelningen av 1974 års statsverksproposition.

Utskottet

I motionen föreslås att riksdagen skall besluta att samtliga riksdagsledamöter skall erhålla förhandsinformation om statsverkspropositionen vid samma tider och på samma villkor som nu tillämpas för bl. a. pressen och övriga massmedia.

Statsverkspropositionen avlämnas enligt nuvarande ordning till riksdagen i samband med dess öppnande i januari. Enligt den i år slutligt antagna nya riksdagsordningen skall proposition med förslag till statsbudget (budgetproposition) för det närmast följande budgetåret i princip lämnas till riksdagen senast den 10 januari. Då riksdagen, efter det att den nya regeringsformen och den nya riksdagsordningen börjat tillämpas, börjar sitt arbetsår på hösten kommer således i fortsättningen budgetpropositionens avlämnande inte längre att vara knutet till riksdagens öppnande.

Statsverkspropositionen är regelmässigt den omfångsrikaste propositionen varje år. Sidantalet uppgår sålunda numera till omkring 2 800 sidor. Med hänsyn till statsverkspropositionens stora omfattning har under senare år tillämpats ett för denna proposition unikt förfarande med förhandsinformation till massmedierna. Massmedierna har sålunda fått ta del av propositionen några dagar i förväg. Detta har skett på det villkoret att publicering inte får ske förrän propositionen överlämnas till riksdagen. Förhandsinformationen syftar enbart till att möjliggöra för massmedierna att lämna allmänheten en korrekt och lättfattlig information om det omfattande materialet i propositionen redan i samband med propositionens avlämnande till riksdagen. Förfarandet medför i realiteten också att information om statsverkspropositionens innehåll regelmässigt inte lämnas i massmedierna dessförinnan.

En förhandsinformation om statsverkspropositionen till samtliga riksdagsledamöter kan inte motiveras på samma grund som den förhandsinformation som nu lämnas massmedierna. Ett beslut om att förhandsinformation skall utgå till samtliga riksdagsledamöter är vidare mindre väl förenligt med riksdagsordningens bestämmelser om propositionsavlämnande. Utskottet är därför inte berett att tillstyrka det i motionen framlagda förslaget.

Utskottet hemställer
att riksdagen avslår motionen 1974:1180.

Stockholm den 7 mars 1974

På konstitutionsutskottets vägnar
HILDING JOHANSSON

Närvarande: herrar Johansson i Trollhättan (s), Boo (c), fru Thunvall (s), herrar Werner i Malmö (m), Ahlmark* (fp), Bergqvist (s), Fiskesjö (c), Karlsson i Malung (s), Björck i Nässjö (m), Svensson i Eskilstuna (s), Jonnergård (c), Måbrink (vpk), Johansson i Malmö (s), Nordin (c) och Gustavsson i Ängelholm* (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Bilaga 1

Överenskommelse om statsverkspropositionen

Mellan finansdepartementet, Pressens samarbetsnämnd och Sveriges Radio har för 1974 träffats följande överenskommelse om statsverkspropositionens publicering.

För denna proposition skall för nyhetsbyråer (TT, FLT, Svenska Nyhetsbyrån, Centerpress, Folkpress och A-pressen) gälla en releasetid av *fyra* helgfria dagar, exklusive publiceringsdatum, och för övriga nyhetsorgan *tre* dagar. Publiceringstidpunkten anges på materialet.

Om uppgifter ur statsverkspropositionen blir offentligt kända genom uttalanden från regeringshåll under releaseperioden eller genom brott av nyhetsmedium mot överenskommelsen upphör tystnadsplikten vad gäller den återgivna uppgiften. Det nyhetsorgan som med hänvisning till denna regel ämnar bryta tystnadsplikten skall i förväg ta kontakt med TT som då meddelar departementet och alla sina abonnenter.

Tidningar som når läsare med någon del av sin upplaga före publiceringstidpunkten har brutit mot överenskommelsen.

Det förhandsmaterial som redaktionerna tar emot får inte före publiceringsdagen i någon form vidarebefordras utanför redaktionen.

Samtidigt med förhandsmaterialet lämnar finansdepartementet via TT en fullständig förteckning över de enskilda personer och organisationer som i förväg får statsverkspropositionen eller delar av den.

Undertecknarna av denna överenskommelse förutsätter att ovan angivna riktlinjer tillämpas av samtliga periodiska skrifter som utnyttjar ovan angivet material.

Stockholm i juni 1973

För Pressens samarbetsnämnd För Sveriges Radio

För Kungl. Maj:ts kansli

Bilaga 2

Förhandsdelning av 1974 års statsverksproposition

Förteckning över organisationer m. fl. som i förväg får statsverkspropositionen eller delar av den

Enligt en överenskommelse i juni 1973 mellan finansdepartementet, Pressens samarbetsnämnd och Sveriges Radio angående publiceringen av 1974 års statsverksproposition skall för nyhetsbyråer gälla en releasetid av *fyra* helgfria dagar, exkl. publiceringsdatum, och för övriga nyhetsorgan *tre* dagar.

Följande förhandsdelning sker i enlighet med denna överenskommelse:

Samtliga bilagor till statsverkspropositionen delsges nyhetsbyråerna (TT, FLT, Svenska nyhetsbyrån, Centerpress, Folkpress och A-pressen) samt Sveriges radio.

Genom resp. departements försorg har härutöver cheferna för de statliga verken beretts tillfälle att ta del av statsverkspropositionen i vad avser deras ämnesområde.

Finansplanen (normalt också regeringens budgetförslag) förhandsdelas enligt följande:

Regeringens ledamöter
Nyhetsbyråerna
Sveriges Radio
SACO (Bartley)
SAF (Giesecke)
TCO (Bodström)
LO (Nilsson)
Riksdagsman Svanberg
" Bohman
" Fälldin
" Helén
" Hermansson
Dagens Nyheter
Svenska Dagbladet
Arbetet, Stockholm
Expressen
Aftonbladet
Kvällsposten
Affärsvärlden Finanstidningen
Veckans affärer
Sekreteraren i riksdagens finansutskott: Bengt Metelius
Chefen för konjunkturinstitutet, överdirektör Lars Lindberger
UD:s pressbyrå